

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

113. An Excommunicatio contracta ex fractione Bullae Pii IV. & Gregorii XV.
si sit occulta, possit absolui ab Episcopo vigore Concilii Tridentini sess. 24.
cap. 6. de Reformat.? Et quid virtute ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

municatione lata à Pio IV. in § Litteras, &c.
 Et asseritur, quod si Pontifex in aliquo Iubilæo concederet absolutionem ab omnibus casibus Bullæ Cænæ, hæresim tamen non excludendo, videri vtiq; illam concedere. Ex parte 12. tractatu 2. Resolutione 19.

§.1. **S**uppono in dicto §. sic haberi. *Litteras vero, aut eiusmodi generis scripta ad eos, qui in Conclavi erunt, seu nuncium, vel notam, aut signum mittere, seu recipere, aut contra, è Conclavi ad eos qui foris erunt, nullo modo licet: qui contrafecerim, quacunq; dignitate, etiamsi Cardinalatus honore præfulgeant, pœna excommunicationis late sententia subiacent, absolventi facultate, præterquam in mortis articulo, soli Pontifici Maximo reservata: à qua nihilominus pro qualitate delicti ultra dictam excommunicationis pœnam puniendi erunt.* In Ceremoniali verò Gregorij X. sic habetur *Clauso Conclavi servari debent omnia, quæ de colloquiis, literis, & cibis, & quæ de non ingredientibus Cardinalibus, aut iisdem, aut eorum familiaribus postquam ingressi sunt exeuntibus in Constitutione Pij IV. sancita sunt, &c.* ita ibi. His suppositis ad dubium propositum affirmatiuè aliqui respondent, nam Gregorius X. in sua Bulla nihil aliud facit, nisi confirmare id, quod disposuerat Pius IV. in §. *Litteras*; & nihil plus addit; Sed Pius IV. in dicto §. vt patet legentibus auctoritatem quam habebat Summus Pœnitentiarius absolventi à Casibus Papalibus, ei non abstulit, sed tantum sibi reservavit excommunicationem ibi datam. Ergo potest illum absolvere summus Pœnitentiarius. Probatum Primo, nam in dicta Bulla fol. 61. vt obseruat etiam Lælius Zecchius de Republica Ecclesiastica cap. 3. numero 2. Pius IV. concedit Summo Pœnitentiario ea expedire tempore Conclavis, quæ pertinent ad forum conscientie, & non aufert ab ipso auctoritatem absolventi in foro conscientie à censura quam paulo infra in §. *Litteras*, debet fulminare. Ergo, &c. Hinc Azorius 10.2. l. 5. cap. 37. sic ait, *Nec Summi Pœnitentiarj, nec Minorum Pœnitentiariorum officium finitur Romani Pontificis obitu.* Clem. *Ne Romani, de Elect. ne sede Romana vacante deessent, qui, pœnitentium Confessiones audirent, & à censuris, pœnis, & peccatis absoluerent.* Confirmatur secundo ex Bulla 67. eiusdem Pij IV. quam adducit Zecchius vbi supra; in qua enumerantur facultates quas habet, & non habet Summus Pœnitentiarius, & inter has, Pontifex non enumerat, nec asserit, ipsum non habere facultatem absolventi ab hac censura de qua loquimur. Ergo, &c. Confirmatur tertio, nam Gregorius X. in sua Bulla *Eterni Patris, &c.* in §. *Quod si electio*, fulminavit censuram contra eligentes, & electos contra formam dictæ Constitutionis, & absolutionem dictæ censure sibi referuat, & nominatim auctoritatem Summo Pœnitentiario ne illam absoluat. Ergo dum Pius IV. in censura fulminata in §. *Litteras*, & confirmata à Gregorio X. non exprimit Summum Pœnitentiarium ne absolvere possit à dicta censura, sequitur auctoritatem absolventi ipsi reliquisse; nam hic intrat illud vulgatum iuris axioma. *Quando voluit, expressit*, ergo quando non expressit, non voluit, nam si voluisset expressisset, quod exprimat ex pluribus Larrea in Allegat. casibus Fiscalibus tom. 2. Allegat. 54. numer. 26. Quod etiam probatur ex doctrina Gregorij Gobat. de duplici Iubilæo c. 3. §. 91. num. 248. Lorca in 2. 2. D. Tho. 9. 11. artic. 4. disp. 4. num. 12. Bossij tract. de Iubilæo section. 1. cap. 8. numer. 2. & aliorum asserentium, quod si Pontifices in aliquo Iubilæo concederent absolutionem ab om-

Sup. hoc inf. p. Res. 118.

nibus casibus Bullæ Cænæ, Casum Hæresim tamen excludendo; si postea in aliis Iubilæis concedant dictam absolutionem, & casum hæresim non excludant, videtur illum vtiq; concedere, nam si nolissent, id explicarent in aliis Iubilæis, vt fecerant.

2. Sic & in casu nostro dicendum videtur, cum Gregorius X. voluit excludere Summum Pœnitentiarium, nominatim excludere. Ergo dum Pius IV. hoc non fecit, dicendum est illum excludere noluisse.

3. Videtur itaque posse Summum Pœnitentiarium absolvere à censura occulta lata in §. *Litteras* extra, vel intra Conclave, tangentes materiam electionis, vt patet ex superius dictis, & malè aliquos confundere excommunicationem latam in §. *Quod si*, & excommunicationem latam in §. *Litteras*, in illa enim non potest Summus Pœnitentiarius se intromittere; in ista verò potest, nam in §. *quod*, Gregorius illum excludit, quod minimè fecit Pius Quartus in §. *Litteras*. Ergo, &c. Et ita quidam testis fide dignissimus dixit mihi in quadam Congregatione Theologorum, & Canonistarum Sacra Pœnitentiaria fuisse conclusum. Et ita etiam sentire plures Theologos inclitæ Societatis Iesu, & inter illos amicissimum, & doctissimum P. Valentium Mangionium hodie vnum ex Assistentibus Reverendissimi P. Generalis, SS. D. N. Theologorum in Sacra Pœnitentiaria. Verum ego circa præsentem difficultatem volo magis doceri, quam docere, & ideo eius finale resolutionem à SS. D. N. expectandam esse puto; de meo nihil ponendo, & asserendo.

RESOL. CXIII.

An excommunicatio contracta ex fractione Bullæ Pij IV. & Gregor. X. si sit occulta, possit absolvi ab Episcopo vigore Concilij Tridentini sess. 24. capite 6. de Reformat?

Et quis virtute priuilegiorum Regularium, aut ex vi Cruciatæ Bullæ?

Et docetur absolutionem ab hac censura impendi possedum Summus Pontifex de nouo creatus dicit aliquibus Conclauis: Do Vobis facultatem, qua absolui potestis ab omnibus excommunicationibus contractis occasione Conclavis, seu creationis Pontificis. Ex part. 12. tract. 2. Resol. 20.

§.1. **N**egatiuè respondet Bonacina tom. 3. de elect. Pontif. disp. 2. quaest. 7. numer. 3. vbi sic ait. *Absolutio istius excommunicationis reservata est Summo Pontifici, nec ullus excepto mortis articulo, etiam virtute alienius priuilegij potest ab ea absolvere: nam in præfata Bulla dicitur, à qua sicut ab alia quacunque in hac Constitutione imposita, & irrogata, seu infra imponenda, & irroganda pœna excommunicationis, tam ipsi quam quilibet alius, siue Sancta Ecclesia Cardinalis, siue alia persona, cuiuscunque gradus, conditionis dignitatis, & præminentia à nullo, neque etiam à Maiori Pœnitentiario cuiuscunque facultatis vigeat, præterquam à Romano Pontifice, nisi in mortis articulo absolui possit.*

2. Hinc sequitur primo Episcopum non posse absolutionem impendere etiamsi delictum sit occultum; quamvis enim Episcopus possit à censuris summo Pontifici referuatis, & ob delictum occultum contractis absolvere ex Concilio Tridentino sess. 24. cap. 6. nihilominus ab ista non potest, quia Summus

Summus Pontifex absolventi facultatem absolventi ademit, etiam Maiori Penitentiario post editionem Tridentini.

3. Neque obstat dicere in hac reservatione non fieri mentionem Concilij Tridentini, consequenter non censeri derogatum privilegij Episcoporum in Tridentino concessis: Respondeo enim,

4. Primum, iuxta communiolem sententiam non requiritur mentionem Concilij Tridentini in concessionibus Summi Pontificis, ut patet ex dictis de censuris in particulari *disp. 1. quest. 22.* dum loqueret de absolutione ab excommunicationibus in Bulla Cœna.

5. Responderi potest secundò in hac Bulla derogari omnibus Constitutionibus, & Decretis etiam Conciliorum huic Bullæ contrariis, *ibi non obstantibus quatenus opus est &c.* Quæ derogatio extendi etiam videtur ad reservationem huius censuræ, cum derogatio sit generalis, quatenus opus est.

6. Secundò sequitur Religiosos non posse hoc tempore virtute suorum privilegiorum ante istius Bullæ constitutionem concessorum ab hac censura absolvi, ut patet ex allata ratione; An autem absolutio virtute Cruciatæ impendi possit, patet ex dictis de legibus, de cessatione privilegiorum, & ex dictis de absolutione ab excommunicationibus Bullæ Cœna.

7. Terriò sequitur absolutionem ab hac censura impendi posse dum Summus Pontifex de novo creatus dicit aliquibus Conclavisticis vobis facultatem qua absolvi possitis ab omnibus excommunicationibus contractis occasione Conclavis, seu Creationis Pontificis; tunc enim censetur data facultas Confessario. Hucusque Bonacina.

RESOL. CXIV.

Proponitur sententia affirmativa, nempe Episcopos à dicta censura posse absolvi, & nova opinio circa intelligentiam Tridentini assertur, sed non approbatur. Et queritur quando verè ista excommunicatio dicenda sit occulta? Ex p. 12. tract. 2. Ref. 21.

§. 1. Sed his non obstantibus affirmativam sententiam docet ex inclyta Societate Jesu præstantissimus Theologus Castrus Palaus *to. 6. disp. 3. punct. 28. num. 3.* sic asserens, Tertia excommunicatio continetur in Extravaag. Gregorij XV. quam Urbanus confirmavit in Bulla, quæ incipit *Eterni Patris, &c.* vbi Cardinalib. sub pœna excommunicationis reservata præferibitur forma eligendi Summum Pontificem sede vacante, & aliter facta electio irrita decernitur, complicesque, & fautores huius irritæ electionis, tamen Cardinales non sint, eidem excommunicationi subiiciuntur, à qua excommunicatione censet Bonacina *tractat. 3. de censuris, disp. 2. q. 7. punct. 1. num. 8.* Absolvere non posse Episcopos virtute Tridentini, neque Religiosos Mendicantes virtute suorum privilegiorum, eo quod Summo Penitentiario hæc potestas adempta sit, ibi, *A nullo, neque etiam à Maiori Penitentiario cuiuscunque facultatis vigore præterquam à Summo Pontifice, nisi in moris articulo absolvi possit.* Sed hoc mihi durum videtur, quia privilegia Concilij generalis non sunt censenda derogata, nisi manifestis verbis derogatio fiat. At superiore clausula non est censenda derogata facultas Episcopis concessa in Tridentino, quia si id vellet Pontifex expressisset, sicut expressit, summum Penitentiarium, maxime cum

Tom. IX.

facultas concessa Episcopis absolventi à reservatis solum forum conscientie spectet, qua cum compati potest absoluta huius censuræ reservatio. Hæc omnia Castrus Palaus, qui ut vides contra Bonacinam putat clausulam Bullæ Gregorij XV. non includere Episcopos, nec derogare eorum privilegio absolventi à supradicta censura vigore Concilij Tridentini, & quidem eius opinio confirmatur ex opinione Doctorum asserentium, cum Decreta Concilij generalis matura deliberatione sancita sint, videntur continere vim clausulæ derogatorie ad alia decreta posteriora, nisi de illis specificam faciant mentionem, imò si Concilium generale sit moderatum, quale est Tridentinum, oportet etiam illius mentionem facere: nec sufficeret generalis derogatio cuiuscunque Concilij, ut docet me citato Thomas Hurtado *var. tom. 2. tract. 5. cap. 4. §. 2. numer. 139.* Moneta *de commut. ult. volum. capit. 7. num. 277. cum seq.* Covarr. *var. lib. 4. cap. 16. num. 6.* Gutierrez in l. *nemo potest de legat. 1. num. 173.* Henriquez libro primo, *de indulgentiis, capite 26. num. 16.* Vivald. in *candelabro part. 3. cap. 12. num. 14.* Sanchez libr. 3. *de Matrimon. disputat. 26. num. 7.* & novissimè Vincentius Candidus Magister Sacri Palatii *tom. 1. disputat. Moral. disp. 3. art. 28.*

2. Quando verò excommunicatio de qua loquimur dicenda sit occulta, respondent aliqui dum non est de dicta ad forum contentiosum, mirabilis doctrina si esset amplectenda; & ideo novissimè Ludovicus Bail. Doctor Parisiensis *de triplici examine in Appendice de censuris §. 23. fol. 693.* sic ait, *Dubietur verò quòdnam debeat dici occultum crimen ex quo nata irregularitas dispensationi Ordinarij subicitur?*

3. Lucius III. in Epistola ad Magistratum, & Fratres S. Iacobi, quæ habetur in Appendice Concilij Lateranensis 11. r. 7. *Conciliorum* ita dicit, Aliud crimen est notorium, aliud occultum. Notorium definitur, de quo Presbyter canonicè condemnatur; occultum, quod adhuc ab Ecclesia toleratur. Sine dubitatione itaque teneatis, quod à Clericis, & Presbyteris, quamdiu ab Ecclesia tolerantur, & nec est crimen evidens, licetè audiuntur divina officia, & alia recipiuntur divina Sacramenta. Hæc resolutio innumeras cluit difficultates de notorio facti Bail. Ita vbi supra Hanc sententiam tenet etiam Ioannes de Thoma Professor Sac. Theologiæ in Inclyta Academia Complutensi, & Confessarius Magni Regis nostri Philippi IV. in 2. 2. *D. Thoma q. 564. disputat. 23. art. 2. §. Dico igitur, fol. 224.* vbi probat in terminis Concilij Tridentini occultum delictum esse illud, quod non est deductum ad forum contentiosum, etiam si notorium sit in Civitate & possit probari in iudicio, & ideo super omni irregularitate proveniente ex illo possunt Episcopi dispensare, ex supradictis Auctoribus: adde novissimè Doctorem Petrum de Abella Canonicum Magistralem Ecclesiæ Castaragustanæ in Consultatione lingua Hispanica conscripta circa quandam percussorem Clericis §. 2. *num. 88. fol. 41.* qui citat Basilium Pontium *de Matrimon. libro 8. capit. 21. numer. 19.* & tandem Brunus Casanen. *de privileg. regul. tractat. 4. cap. 1. prop. 17.* asserit irregularitates censeri semper occultas, & secretas, ad effectum dispensationis impetrande ab Episcopo, donec deducta fuerint ad forum contentiosum.

4. Sed opinio supradictorum Auctorum est contra communem; Dico igitur, in Concilio Tridentino accipi delictum occultum, non solum ut distinguitur à delicto deducto ad forum contentiosum,

N n 3 sed

Sup. hæc asseritione to. 3. tract. 3. ex doctrina ref. 31. §. 2. ad medium. à veris. quia Decreta & hic infra videntur de doctrina Ref. 116. si gnauer §. eius vit.

Sup. hoc late in tom. 3. tr. 3. Ref. 19. & 20. & lege etiam alios §§. posticos in annot. 1. Ref. 1. huius annot.

MATI
X
LII